

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298 7033

**Міністерство охорони здоров'я
України**

**Івано-Франківська обласна військова
адміністрація**

П О Д А Н Н Я

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
*(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про
Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)*

Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини і громадянина закріплено у Розділі II Конституції України та, відповідно до статті 22 Основного Закону України, не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані.

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, метою якого є:

захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України;

додержання та повага до прав і свобод людини і громадянина у відносинах, що виникають між юридичними особами публічного та приватного права, а також фізичними особами, які перебувають на території України, у випадках, передбачених окремим законом;

запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню;

сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність до Конституції України, міжнародних стандартів у цій сфері.

Мною, у зв'язку із здійсненням на підставі статей 13 та 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захисту прав кожного на території України, виконанням функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, виявлено порушення прав людини на охорону здоров'я та медичну допомогу у діяльності комунального некомерційного підприємства «Івано-Франківський спеціальний заклад надання психіатричної допомоги Івано-Франківської обласної ради», у якому на час відвідування на медичному обслуговуванні перебувало 170 осіб.

Статтею 3 Конституції України визнано найвищою соціальною цінністю людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку.

Статтею 46 Конституції України визначено, що громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Статтею 49 Конституції України визначено, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Статтею 6 Основ законодавства України про охорону здоров'я визначено, що кожний громадянин України має право на охорону здоров'я, що передбачає медичний догляд, який є необхідним для підтримання здоров'я людини.

Статтею 5 Закону України «Про психіатричну допомогу», пунктами 32 та 35 Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню [CPT/inf(98)12] визначено право кожного пацієнта на гідні умови перебування.

Статтею 23 Закону України «Про психіатричну допомогу» визначено право громадян на соціальний захист та соціальні послуги.

Проте у ході відвідування місця несвободи виявлено численні факти катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, а також інші порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності вказаного закладу, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених порушень та недоліків, причин та умов, що їм сприяють, та притягнення винних осіб до відповідальності.

Так, групою НППМ у приміщенні харчоблоку закладу виявлено партію харчових продуктів (фарш індичий) з простроченим терміном придатності, що є порушенням вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», а саме грубим порушенням

права пацієнтів на безпечне харчування та може становити загрозу їх життю та здоров'ю.

Всупереч пункту 3.4 Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання «Гамівні засоби в психіатричних лікувальних закладах для дорослих» [СРТ/Inf(2017)6], застосування фізичної фіксації здійснюється у приміщенні, яке не забезпечує приватності пацієнта під час здійснення процедури фіксації: приміщення, яке застосовується для фіксації та ізоляції межує із загальною їдальнею. Разом з тим в порушення пункту Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 240, приміщення у якому застосовується ізоляція, має площу менше 7 м², що не створює належного терапевтичного середовища.

Під час відвідування встановлено, що в порушення пункту 55 Правил застосування примусових заходів медичного характеру в спеціальному закладі з надання психіатричної допомоги, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31.08.2017 № 992 (далі – Правила), цілодобове відеоспостереження здійснюється безпосередньо у палатах, в яких перебувають пацієнти, зокрема жіночої статі. Разом з тим спостереження здійснює черговий працівник чоловічої статі, якій перебуває на стаціонарному посту охорони. Крім того, у коридорах закладу відсутні попереджувальні знаки про те, що здійснюється відеоспостереження. Зазначене порушує право пацієнтів на повагу до приватного життя під час перебування у закладі.

Під час спілкування із групою НППМ пацієнти повідомили про недостатнє харчування (недостатньо риби та м'яса) та порушення регламенту часу розпорядку дня стосовно харчування: вечеря відбувається о 18.00 (відповідно до розпорядку дня вечеря повинна бути о 19.30). Як наслідок, пацієнти лягають спати о 23.00 годині впроголодь.

У закладі не забезпечено позитивного терапевтичного середовища відповідно до пункту 34 Стандарту Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання [СРТ/Inf(98)12] (далі – Стандарти КЗК). У деяких відділеннях не забезпечено дотримання вимог пункту 9 Правил щодо перебування пацієнтів в палатах не більше 4 осіб і з розрахунку не менше ніж 7 м² на одну особу.

У порушення пункту 31 Правил в закладі відсутній комп'ютерний клас, внаслідок чого обмежується можливість користування пацієнтами глобальною мережею Інтернет.

У порушення статті 4 та 5 Закону України «Про психіатричну допомогу», статті 6 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», пункту 20 Правил та пункту 37 Стандартів КЗК, який визначає, що психіатричне лікування має включати широкий спектр

в, у лікарні відсутній комплексний

підхід до соціальної та психологічної реабілітації пацієнтів з метою їх подальшої ресоціалізації, зокрема мультидисциплінарною командою не розробляється спеціальна індивідуальна програма медичної, соціальної та психологічної реабілітації пацієнтів у закладі.

Також встановлено, що в порушення пункту 18 Правил та пункту 42 Стандартів КЗК, через відсутність у штаті закладу лікаря-інфекціоніста та недостатню кількість лікарів-терапевтів не забезпечено вчасне та повне проходження пацієнтом медичного обстеження для виявлення у них соматичних захворювань.

Відповідно до Національного переліку лікарських засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2009 № 333, та уніфікованих клінічних протоколів, розроблених у відповідності до стандартів надання медичної допомоги, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28.09.2012 № 751 «Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі Міністерства охорони здоров'я України», аптека закладу не забезпечена виробами медичного призначення та лікарськими засобами належної номенклатури та кількості, необхідними для лікування, зокрема антипсихотичними лікарськими засобами, препаратами для лікування неврологічних, серцево-судинних, шлунково-кишкових захворювань, тощо.

Наявний в закладі санітарний транспорт застарілий, та не забезпечує безпечного транспортування ліжкових хворих. Відсутній УЗД-апарат.

У порушенням вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 08.08.1995 № 147 «Про гематологічний контроль при лікуванні лепонексом (клозапіном)» пацієнтам, яким призначено препарат «Клозапін», не проводиться щомісячний гематологічний контроль, що може призвести до тяжких наслідків для їх здоров'я.

У порушення статті 21 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» та Переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2001 № 559, не весь медичний персонал пройшов обов'язковий профілактичний медичний огляд, що може призвести до поширення інфекційних хвороб у закладі.

Під час відвідування встановлено, що на лікуванні в закладі перебуває пацієнт, який має онкологічне захворювання та потребує паліативної допомоги. Відповідно до Порядку надання паліативної допомоги, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 04.06.2020 № 1308, паліативна допомога надається закладами охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування. Проте, в порушення пункту 5 Розділу II Порядку надання паліативної допомоги та статті 35⁴ Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», в закладі відсутнє відділення для надання паліативної допомоги у стаціонарних умовах та не організована доступність зазначеної допомоги

пацієнтам, які їй потребують, що призводить до неналежного запобігання та полегшення страждань пацієнта.

У закладі не повною мірою забезпечено умови для осіб з інвалідністю та маломобільних груп людей відповідно до вимог Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018. Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд та вимог пункту 34 Стандартів КЗК, зокрема у санітарних та душевих кімнатах, вхідних зонах до відділень та палат не забезпечено інклюзивного доступу.

В закладі перебувають пацієнти, які страждають на хронічні психічні розлади та не потребують стаціонарного лікування, але потребують стороннього нагляду і догляду, та не можуть бути виписаними, оскільки втратили соціальні зв'язки. Перебування в закладі з надання психіатричної допомоги таких осіб не фінансується. Адміністрація вживає заходів щодо влаштування таких осіб до закладів соціального захисту населення, однак через відсутність вільних місць у таких закладах та значної тривалості процедури оформлення влаштування особи, які потребують стороннього нагляду і догляду, продовжують перебувати у стаціонарах лікарні.

Наведені порушення, у разі невжиття заходів до їх негайного усунення, можуть призвести до дискредитації держави Україна серед країн – членів Організації Об'єднаних Націй, беручи до уваги зобов'язання кожної з таких держав, згідно зі статтею 55 Статуту ООН, сприяти загальній повазі та додержанню прав людини й основних свобод.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, обумовлених діями або бездіяльністю персоналу медичної частини, а також приймаючи до уваги те, що:

відповідно до підпункту 10¹ пункту 4 Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 № 267, Міністерство охорони здоров'я України у сфері охорони здоров'я забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, додержання закладами охорони здоров'я, підприємствами, установами та організаціями права громадян на охорону здоров'я та прав пацієнта, відповідно до статті 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» Івано-Франківська обласна військова адміністрація реалізовує державну політику в галузі охорони здоров'я та організовує роботу медичних закладів по поданню допомоги населенню,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

п р о ш у :

1. Вжити вичерпних заходів до негайного усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких,

оть гідність, видів поведження та

покарання у діяльності комунального некомерційного підприємства «Івано-Франківський спеціальний заклад надання психіатричної допомоги Івано-Франківської обласної ради», причин та умов, що їм сприяють, а також запобігання їх у подальшому.

2. Організувати та провести перевірку стану діяльності комунального некомерційного підприємства «Івано-Франківський спеціальний заклад надання психіатричної допомоги Івано-Франківської обласної ради», причин неналежного функціонування, що потягли порушення прав людини, за результатами якої вжити вичерпних заходів реагування, вирішити питання притягнення до відповідальності винних осіб.

3. Про результати розгляду цього акту реагування у місячний строк повідомити Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, додавши на підтвердження інформацію, копії документів та матеріалів фотофіксації про вжиті заходи.

Звертаю увагу, що відповідно до частини 2 статті 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», а також статті 188-40 Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

вик. Морозов Р. 050 967 95 51
morozovro@ombudsman.gov.ua

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№3297.2/23/39.3 від 14.04.2023
КЕП: Лубінець Д. В. 14.04.2023 16:12
5FB77F7B650371D0400000E88D010044560300

